

NORRIS ODKRIVA SLADKORNINI SKANDAL

Pri tem se ne oira na levo ne na desno. — Zda prihaja bolj z detali na dan. — Norrisov govor je napravil velik odjek v senatu.

Washington, D. C. (F. P.) — Senator Norris je v senatu pripovedoval, kako je predsednik Coolidge posodil svojo osebo in uradno moč sladkornemu trustu, da obstruira poročila očitne komisije Združenih držav, ki je bila naklonjena znižanju colnine na sladkor. Po Norrisovi izjavi se je to godilo, ko je Coolidge iskal nominacijo za predsedniško kandidacijo spomladi leta 1924. Coolidge je obdržal colnino.

To je že drugo razkrivanje, ki ga je izvršil vodja republikanov, ki se nanaša na Coolidgeva prizadevanja, da se porinejo na stran kongresni zakoni, ki imajo namen braniti ljudstvo pred privatnimi monopoli. Prvi Norrisov govor, bolj splošnega značaja, je povzročil veliko zanimanja v Beli hiši, da je "mistični" zastopnik Bele hiše podal izjavo, da ni res, da je Coolidge kdaj zlorabil varstvene naprave za ljudstvo.

Norris je opisal položaj, kakšen je bil spomladi leta 1924. Coolidge bi videl rad, da ga podpira velobiznis v njegovi kampanji. Podučil se je, da je colninska komisija razdeljena enako na zagovornike za visoko in nizko colnino. Ta komisija je pripravila priporočila za znižanje colnine. Coolidge je poslal Culbertsona, predsednika komisije v Belo hišo. Culbertson je bil liberalen republikanec iz Kansasa. Imenovan je bil v komisijo na željo kansaške delegacije v kongresu.

Coolidge je bilo znano, da je Culbertson smatral visoko colnino na sladkor za zločin proti ameriški javnosti. Znano mu je bilo, da Culbertson želi diplomatske službe. Priporočil je Culbertsonu, naj malo počaka a priporočil komisije. Slemp, Coolidgev tajnik, je povabil Culbertsona zopet v svojo pisarno. Govorila sta o diplomatskih službah, ki bi jih lahko dobil Culbertson. Slemp je šel k predsedniku in se je vrnil, češ, da je Coolidge naklonjen stvari. Coolidge je upal, da se priporočilo komisije ne objavi.

Nato se je Norris dotaknil moralne strani obnašanja komisarja Glasie, ki je glasoval za smernice administracije. Glasiejeva žena in otroci so lastovali za \$200,000 sladkornih delnic, katerih vrednost bi trpela škodo, ako se zniža colnina na sladkor. Culbertson, Lewis in Costigan, trije člani komisije, so glasovali, da se Glasie ne udeleži preiskave glede colnine na sladkor. Marvin, Burges in Glasie so glasovali, da naj Glasie sodi o vprašanju.

Neki član od Culbertsonove skupine je pisal Coolidge, kako stvar stoji glede Glasiejevih pravic. Coolidge je pozval komisijo v svojo pisarno, toda odbe o stvari ni hotel izreči. Kasneje je poslal svoje ustmeno odobrenje glede Glasiejeve pozicije po Marvnu. Ta skandal je bil kmalu zagrnjen z akcijo kongresa, ki je sprejel Robinsonov amandament k proračunski predlogi. Ta amandament je prepovedal vsakemu uradniku sodelovati tam, kjer je sam ali pa njegova družina finančno prizadeta.

Senator Fess iz Ohija je skušal braniti Glasieja. Toda senator Walsh iz Montane je čital iz Jeffersonovega Manuala ostro kritiko glede moralne sodnika, ki bi sodil v svoji lastni zadevi. Norris je napravil globok vtis s svojim govorom v senatu. Beli hiši je pa povzročil veliko skrbi. Senatorja Smoot in Butler ni sta odgovorila, tudi takrat ne, ko je Norris opisal, kako je

Progled dnevni dogodkov

AMERIKA

Senat je sprejel pridržke k resoluciji glede svetovnega sodišča. Ameriški kapital v tujemstvu je narasel že na 21 milijard. Kalifornijski protidelavski režim je prejel močan sunek. Senator Norris razgalil skandal s sladkornim trustom. Pogajanja rudarjev in podjetnikov še vedno v zastavku.

PO SVETU.

Francija v ostrem sporu z Ogrsko vsled ponarejalne zarote. Fašistovsko poitalijančevanje na Tirolskem zbujajo vedno večjo napetost. Zmešnjava na Nemškem ob nastopu nove vlade. Debata francoske zbornice o finančni krizi. Frank je padel.

Amerika je stopila v svetovno sodišče

Senat je sinoči odglasoval z veliko večino, da gre Amerika v Evropo.

Washington, D. C. — Senat je v sredo zvečer odglasoval s 76 proti 17 glasovom, da Združene države stopijo v mednarodno sodišče v Haagu.

Rudarska konferenca je brez programa

Magnatje antracita so formalno zavrgli urednikov načrt za končanje stavke.

Philadelphia, Pa., 27. jan. — Skupni lestvični odbor rudarjev in operatorjev z antracitnega polja, ki se je po razbitju svojega zadnjega sestanka v New Yorku pred dvema tednoma zopet sešel v terek, je zavrgel načrt scrantonskega urednika Lynetta za končanje stavke rudarjev.

To je vse, kar je odbor naredil, nakar je sklenil, da se zopet snide v sredo. Lestvični odbor je zdaj brez programa, razen če ta ali ona stranka predloži kaj novega ali pa kateri stari načrt v izpremenjeni formi.

Konferenca v Philadelphiji je bila sklicana na zahtevo Johna L. Lewisa, predsednika rudarske organizacije, ki je hotel, da lestvični odbor formalno razpravlja o najnovejšem spravnem načrtu, katerega je predložil obema strankama E. J. Lynett, urednik lista "The Scranton Times" v Scrantonu, Pa. Lewis je načeloma sprejel načrt, toda operatorji so ga zavrgli. Kljub temu je Lewis hotel, da lestvični odbor formalno sprejme ali odkloni načrt.

Čim so operatorji prišli na konferenco, so takoj izjavili, da odklonijo načrt. S tem je bilo Lewisu zadoščeno.

PREISKAVA O PREMOGOVIH CENAH SE IZPREMINJA V FARSO.

Washington, D. C. — Preiskava pred Capperjevim pododsekom, ki naj dožene, zakaj stane tona mehkega premoga v Washingtonu \$14, ko vendar stane pri rudnikih v Zapadni Virginiji in Pennsylvaniji je \$2 do \$2.75 se je razvila v sto sibihev. Priče iz nasprotnih taborov so prihajale druga za drugo v protislovje glede vprašanja, kdo bolj odere konzumente. Najbrž ne bo kruha iz te moke.

Smoot pomagal pri poizkusu za potlačitev Culbertsonovega poročila.

Culbertson je zdaj diplomatski zastopnik v Rumuniji. Coolidge je izvedel popolno kontrolo nad komisijo. Lewis je padel, ko ni hotel podpisati resignacije, ki ni imela datuma kot ceno za ponovno imenovanje.

AMERIŠKI KAPITAL V INOZENSTVU

Ameriški dolar je naložen v Južni Ameriki, kot Evropi. Aziji ali kje drugje v tujemstvu. — Naloženih je deset milijard dolarjev v tujemstvu.

Washington, D. C. — Robert W. Dunn je spisal knjigo pod naslovom "American Foreign Investments". Ta knjiga pove v dolarjih, zakaj se ameriški državni departament zanima za politične in gospodarske razmere v Mehiki, Kolumbiji, Portoriki, Ekvadorju, Kitaju, Holandski Indiji in raznih drugih deželah Evrope. Ta knjiga vsebuje fakte, ki podajajo privrkat jasno sliko o Wall Streetovi poziciji na svetu, kajti iz Wall Streeta se po vojni posodi največ denarja križem sveta. Pogodbe bankirjev so tiskane. Poleg tega vsebuje knjiga izvlečke iz pogodb, povelj ameriških vojaških zapovednikov v zasedenih deželah latinske Amerike, poleg pa še razne druge dokaze, ki pripovedujejo, kako so posojila zavarovana in prikovana na ljudstva, ki so zaostala v gospodarskem razvoju.

Dunn je dognal, da so ameriška posojila dosegla v tujemstvu deset milijard dolarjev. Poleg teh milijard je pa še vlada posojila enajst milijard dolarjev.

Knjiga pripoveduje, kako je bil eden posejov in Nikaragvi in Mehiki. Ta knjiga je velike vrednosti za vsakega, ki se zanima za gospodarstvo. Suboparne štivilske govore, kako se vrši gospodarsko podjarmljenje v posojilih brez krvoprelitja in vojn. Kdor pazno prečita knjigo, razupne, zakaj je bil gen. Enoch Crowder poslan na Kubo kot komisar in je kasneje postal poslanik. Knjigo je izdala in založila Viking Press, 80 Irving Place, New York. V javnih knjižnicah bo kmalu postala popularna. Milijarde, ki so posojene v tujemstvu, govore ameriškim delavcem, zakaj se kapitalisti in njihovi podporniki tako trdno držijo kapitalističnega sistema blagovne produkcije in distribucije.

Francija debatira o svoji finančni krizi

Debata v zbornici bo trajala teden dni, medtem pa vrednost franka zopet pada.

Paris, 27. jan. — Debata v francoski zbornici o najnovejših načrtih Briandove vlade in levičarske opozicije za rešitev finančne krize je zdaj v polnem teku. Trajala bo najbrž teden dni, kajti prišlo se je 27 govornikov vseh političnih barv.

Medtem je pa frank večraj sope padel na 27 francov dolarju in Američani v Parizu so hiteli na banke, da izmenjajo dolarje v franke, ko jih je toliko za dolar.

Položaj v zbornici je kompliciran. Levičarski kartel, ki bo glasoval proti finančnemu načrtu vlade in ki zahteva naklado na kapital, ima 275 glasov, torej mu manjka deset glasov do nadpolovične večine. Socialisti in radikalci morajo dobiti še najmanj deset pristavev, če hočejo zmagati. Marcel Cachin, vodja komunistov, je izjavil, da nadaljna inflacija denarja je neizogibna, pa naj bo sprejet katerikoli načrt.

ZDRAVNIK SE JE IZKAZAL PO 25 LETIH, DA JE ŽENA.

Mena, Ark. — Dr. M. V. Mayfield, star 74 let, je pet in dvajset let izvrševal prakso in nihče ni sumil, da se po tem imenu skriva ženska. Ko je Mayfield tako oslabil, da se ni mogel več sam preoblačiti in kopati, so bolnišniče strežnice odkrile, da se je pod tem imenom skrivala ženska.

Delavski sovražniki prešli moralno kletvo

Kalifornijski terorizem proti delavcem je prejel močan sunek. — Porota je potrebovala 77 ur, da se je zedinila na pravorek.

Marysville, Cal. — Reakcija in terorizem proti organiziranemu delavstvu v Kaliforniji je prejel prvi curek mrzle vode, odkar je pričela svetovna vojna, ko je porota izrekla da Richard (Blackie) Ford ni skrivil umora šerifa Eugene Riordana ob času stavke na nasadih hmelja v Wheatlandu dne 3. avgusta 1918. Porota je prišla do soglasnega zaključka po 77-urnem razpravljanju.

Za nasprotnike delavca je ta udarec še toliko huji, ker se je obravnava vršila pred sodnikom Busickom, ki je bil v Kaliforniji poslan kot delavcem neprijazni sodnik. Javni pravdnik je bil sin javnega pravdnika, ki je vodil v letu 1918 napad na stavkarje in je pri tem napadu našel svojo smrt kot šerif. Ford in Suhr sta bila leta 1918 spoznana krivim, da sta skrivila smrt javnega pravdnika, dasiravno nista izvršila nobenega udarca, temveč sta trudila pomiriti šene in otroke stavkarjev, ki so bili s stavkarji vred pomandrani in ranjeni od drhali in deputijev, ki se niso držali na noben zakon. Delavci so nehali delati na Duratovih nasadih blizu Maryavilla zaradi nečloveških razmer, ki jih je kasneje obsodil del. departament Združenih držav. Te razmere so povzročile stavko. Delavci so obdržali shod, ko so go njih pedli pobojniki in deputiji, ki jih je vodil šerif. Več delavcev je bilo ubitih, toda njih ubijalec niso bili aretirani in postavljeni pred sodišče.

Ko je bil Ford lani dne 12. decembra paroliran, je bil takoj aretiran in prišel je pred sodišče zaradi smrti šerifa Riordana. Obtožnica mu je očitala, da je on povzročil šerifovo smrt. Nekateri priče so pričale tako zmešano, da so nekaj popolnoma drugega izpovedale, kot pri prvi obravnavi. Ko je porota po dveh dneh poročala, da se ne more zediniti in da njih glasovi stoji 8 proti 4, je sodnik Busick odredil, da morajo ostati toliko časa skupaj, da se zedinijo na pravorek. Sodnik je mislil, da osem porotnikov smatra obtožence krivim, štirje pa nedolžnim. Dan kasneje so se porotniki izrekli soglasno, da smatrajo obtožence nekrivim. Sodnik je bil razočaran, ker je bilo takoj v začetku 8 porotnikov zato, da se obtožence oprosti vsake krivde.

LOČILA SE JE 36KRAT V 12 LETIH.

Cairo, Egipt. — Sajeda Amur je prišla pred sodišče na obtožbo, da je ponaredila certifikat za zakonsko ločitev. V dvanajstih letih se je ta ženka poročila 36 krat.

Kadar se je naveličala svojega soprega, je prišla s štirimi prijateljicami pred versko sodišče. Te priče so prisegle, da so slišale, kako je soprog izrekel ločilno kletve trikrat. S sabo je prinesla vselej tudi ponarejen ločilni list, ki je zadovoljil sodnike. Sajeda in njeni zadnji zavezniki in podporniki so bili obojeni vsak na dve leti zapora.

MASSACHUSETTSKI GOVERNER POMILOSTIL LE ENEGA KAZNJENCA.

Boston, Mass. — Governer Alvin T. Fuller je v prvem letu svojega službovanja pomilostil le enega kaznjence. Ta kaznjence je Bernard T. Duggan. Poslan je bil s državne farme v departament za umobolne. Duggan je bil obsojen na dve leti ječe zaradi tega, ker je bil tramp. Aretirali so ga v Quincyju na kolo dvoru za premog.

FRANCIJA IN MADŽARSKA V KONFLIKTU RADI KOMPLOTA

Francoska vlada zahteva, da njeni policijski zastopniki izprašujejo ograke monarhistične fašifikatorje, ki se ponarejali franke in kovali fašistovske puče v centralni Evropi. Ako ograka vlada ne zadovolji Francije, pojde cela afera pred ligo narodov. Višja ograka duhovščina je tudi zapletena.

Budapešta, 27. jan. — Ograki monarhistični skandal radi ponarejanja frankov je stopil v novo fazo. Nova, senačna razkritja, ki dosežajo visoke fašifikatorje v krogih ograke vlade in duhovščine, se pripravljajo. Ker je bilo jasno, da ograka policijska preiskava ni dosegla vseh zapletenih oseb in da vlada mudično čiti gotove visoke osebe in ker je boljbolj rasvidno, da so ograki monarhisti-fašisti v zvezi z nemškimi in avstrijskimi monarhisti, je večerj-Francija energično posegla v afero. Francoski poslanik v Budapešti je izročil ministrskemu predsedniku, grofu Bethlenu, zahtevo, da mora biti francoskim policijskim uradnikom dovoljeno izpraševati aretirance pri zaslišanju.

Zahteva Francije je povzročila krizo v Ograki. Madžarski vladni krogi pravijo, da je to napad na njihovo suverenost. Nacionalisti so hitro zagnali krik, da vlada ne sme dovoliti tega. Vlada je brž spoznala kritičnost položaja in je pritisnila na časopise s ostro cenzuro. Listi ne smejo pod kaanijo aretacije urednika raspravljati o zahtevi francoske vlade; ravno tako je prepovedano dajanje vsakih informacij inosemskim poročevalcem.

Tukajšnji diplomatje so alarmirani, ker smatrajo, da je madžarski komplot ponarejanja frankov postal mednarodna afera prve vrste. V skandal je že zapletena dolga vrsta madžarskih plemičev, državnih uradnikov in visoke duhovščine; zapleten je načelnik državne policije in katoliški škof.

Bethlen je odgovoril francoskemu poslaniku Clinchetu, da se bo posvetoval s ministri predno definitivno odgovori na zahtevo Francije. Ako ograka vlada odkloni zahtevo, tedaj bo Francija nedvomno predložila zadevo ligo narodov in morda bo tudi zahtevala, da se Ograka izkluči iz lige.

Tukajšnji diplomatje so smenja, da se Francija bolj zanima za zveze ograkih fašifikatorjev z nemškimi monarhisti kakor pa za ponarejanje frankov. Francoski sumijo, da se je skotilo nemško-avstrijsko-madžarsko fašistovsko gibanje za prihodnje spomlad, katerega namen je, u-postaviti monarhije v treh centralnoevropskih državah. Iz tega razloga zahtevajo, da oni izprašajo obtožence v trdni veri, da izvečejo iz njih fakte.

Najnovejša vesti so, da je knez Windischgratz finančral komplot s prodajo svojih vinskih kleti v Tokaju in s posojilom na svoj grad Sarospatak. Vlnadi svedenci zdaj ocenjujejo knezova posestva, ki bodo prodana v svrhu pokritja stroškov procese in odškodnine, katero bo zahtevala francoska državna banka radi fašificiranja njenih ti-sočfrankovnih banknot.

Polet iz Španije v Južno Ameriko.

St. Vincent, otočje Cape Verde, 27. jan. — Španski avijatik Franco s dvema tovarisema je včeraj prispel s pomorskim letalom s Kanarških otokov na svojem poletu iz Španije v Buenos Aires v Argentini. Do tu je bil polet brez nezdode. Franco bo tu počival dva dni predno se poda na zračno pot čez široki Atlantični ocean. Franco je začel polet v Cadizu, kjer se je Kristof Kolumb podal na pot proti Ameriki in brez naloga sledi Kolumbovi poti.

Neve homatije v Nemčiji; nova vlada hladno sprejeta

Fašistovski izgredi na Viljemov rojstni dan; komunistične protidemonstracije. Luther koketira s socialisti.

Berlin, 27. jan. — Nemški fašisti (ultramonarhisti) pod vodstvom gen. Ludendorfa so se danes napovedali valike parade in demonstracije v prid bivšemu kaiserju, digar rojstni dan ekhajajo danes. Komunisti so pa posvali delavske mase na protidemonstracije proti fašistom. Obenem so sklicane delavske demonstracije proti odškodnini Viljemu radi zaplenjenih posestev. Vsi bresposelni delavci, katerih je 300,000 samo v Berlinu, so posvani na ulice. Nemirni so neizogibni in policija kričari po ulicah. Listi strahijo s novimi puči na desnici in levtici.

V Hamburgu, Monakovem in Dresdenu je policija prepovedala komunistične protidemonstracije, toda komunisti pozivajo delavce, naj presro policijsko prepoved.

Včeraj popoldne se je nota Lutherjeva vlada predstavlila parlamentu in Luther je predstavljal svoj program. Monarhisti ne desni in komunisti na levi go očkali, druge stranke so pa molčale kot grob; niti ena roka ni splo-skala v prid vladi. Jasno znamenje, da ni nihče zadovoljen s programom. Nacionalisti godrnjajo, ker ni vlada povedala, pod kakimi pogoji bo vprašala za vstop v ligo narodov. Socialisti in komunisti so jezni, ker je Luther izjavil, da je vlada proti namenovanemu referendumu glede odškodnine, ki jo zahtevajo Hohenzollerni in drugi dinastičarji za zaplenjena premoženja.

Iz parlamentarnih krogov poročajo, da bo dr. Luther skušal pridobiti socialiste, ker se ne more sanesti na nacionalce. V ta namen morda omili svoje stališče glede referenduma in vstopa Nemčije v ligo narodov.

Medtem raste industrijska kriza v Nemčiji. Armada bresposelnih delavcev je vedno večja.

Senat je glasoval o pridržkih

Sprejeti so bili Swansonovi pridržki.

Washington, D. C. — Sprejeti so bili vsi pridržki senatorja Claude Augustus Swansona iz Virginije k resoluciji za priznanje svetovnega sodišča. Po odglasovanju o teh pridržkih je govoril zelo sarkastično senator Borah. Dejal je, da na predlagatelji "porinili Združena država v svetovno sodišče, da jih braniš pred svetovnim sodiščem." Te njegove besede pomenijo, da se dajo nekateri pridržki tako raztegniti in razširiti glede pomena, da jih spreten jurist tako tolmachi, da Združene države igrajo ligo svetovnega sodišča ali pa ne.

O pridržku senatorja Frazierja še ni bilo glasovano, ampak ta pridržek pride na glasovanje prihodnji dan. Poleg pridržka pridejo še drugi na glasovanje.

Duhoven, brez službe, se je samrtil.

Chicago. — Rev. Leslie L. Boyd iz Portlanda, Ore., ki je v Chicagu zaman iskal službe kot protestantski pastor, si je z britvijo prerezal vrat.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 LATVINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
 Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$2.00 na leto, \$0.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cipro \$2.50 na leto, \$0.75 na pol leta, \$1.50 za tri mesece, in za inobitnostno \$3.00.

Naslov na vas, kar ima stik s uredniki
"PROSVETA"
 2657-59 So. Leavada Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovene National Benefit Society.
 Owned by the Slovene National Benefit Society.
 Advertising rates on application.

Subscriptions: United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year; Chicago \$2.50, and foreign countries \$3.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepaju n. pr. (Dec. 31-25) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravočasno, da se vam ne ustavi list.

MODERNA INKVIZICIJA.

Zgodilo se je v tretjič v teku pet in dvajset let, da je bil rimsko-katoliški duhoven izobčen iz cerkve (ekskomuniciran) v Italiji. Ta usoda je zadela sedaj rev. Ernest Buonaiuteta, profesorja za cerkveno zgodovino na rimski univerzi. Tako poroča brzojavka iz Rima.

Kaj je ta Buonaiuto tako strašnega izvršil, da ga je zadela kazen, ki pomeni, da je vsak katolik izobčen iz cerkve, ki po njegovi ekakomunikaciji še z njim občuje? Ali je mogoče učil krivo vero? Nič takega ni storil. Spisal je nekaj razprav, ki niso našle milosti v očeh najbolj sagriženih klerikalcev. Kaj pa je klerikalizem? Ali je to mogoče najčistejša vera? Nič od tega! Pod besedo klerikalizem se razumejo vse stremiljenja, ki imajo namen pojediniti namen in vpliv cerkve, posebno katoliške cerkve in njenega poglavarja.

Po načelih strogih klerikalcev izvrši vsak katolik velik smrten greh, če n. pr. govori in še o rimskih papeših tako, kot jih prikazuje pravična in nepristranska zgodovina. Kdor opisuje slabosti nekdanjih papežev, kot slabosti navadnih ljudi, je že storil greh. Ako to stori duhoven, je v očeh fanatičnih klerikalcev izvršil še večji greh. Po nazorih klerikalcev, nima navaden faran najmanjše pravice kritizirati svojega kaplana ali fajmoštra, akoravno izvrši ta dejanja, ki zaslužijo ostro kritiko in obsodbo. Faran gre lahko vsak dan k maši, vsak teden k spovedi, lahko živi tako, da je vzor vsem ljudem v fari, če pa ta faran pove odprto svoje mnenje o svojem župniku, ker je na njem opazil napake, kakeršnih bi po njegovem mnenju ne smel imeti, kot namestnikov Kristov, tedaj padajo klerikalci po njem in ga razglase za velikega krivoverca, odpadnika, ali pa kar na kratko za brezverca, dasiravno je vestno in točno vršil svoje verske dolžnosti. Verniki spolnjujejo verske dolžnosti, klerikalci pa ogrizejo vsakega, ki ne prikriva človeških slabosti duhovščine. To je tista razlika, ki loči klerikalca od vernika.

Tudi Buonaiuto je imel lahko živo vero. Živel je lahko, da je bil vsem drugim vernikom za zgled, ampak kot profesor cerkvene zgodovine je spisal nekaj razprav in spisov na podlagi zgodovinskih resnic. S tem je pa izvršil velik greh v očeh klerikalcev. Rekli so mu, da mora preklicati, kar je spisal. Buonaiuto pa ni hotel preklicati, kajti ljubil je resnico nad vsem. In kdor ljubi resnico nad vsem, se ne boji groženj.

Grožnje niso bile prazne in kmalu so se pričele izvrševati. Papež mu je prepovedal nositi od dne 24. marca naprej duhovniško obleko. Obenem mu je zapovedal, da mora ostaviti svoje mesto kot profesor na univerzi. Tako se je pričel proces izobčenja Buonaiuteta. Ta ukaz se je še dvakrat ponovil, pa ni imel uspeha. Buonaiuto se je zavedal, da je pisal resnico, pa je papeževe ukaze prezrl. Izobčenje Buonaiuteta je postalo veljavno dne 26. januarja t. l. Ampak Buonaiuto se ni podal. Izjavil je, da obdrži svoj kateder na univerzi, ki je državna.

Zdaj prihaja vsak katoliški vernik v nevarnost, ki občuje z Buonaiutom, da bo izobčen: Kanoni cerkve pravijo, da je vsak katolik izobčen iz cerkve, ki občuje z izobčencem.

Tako je danes. Slika bi bila popolnoma drugačna, ako bi se ta dogodek odigral pred tri sto ali več leti v državi, v kateri je imela katoliška cerkev moč. Na Španskem bi izročili Buonaiuteta krvnikom inkvizicije, da ga najpreje mučijo, na to bi ga pa sežgali živega na grmadi, ker se je drznil pisati resnico. V kateri drugi deželi bi se mučenje vršilo na drug način. Danes ne morejo storiti drugega, kakor da ga izobčijo iz cerkve in njegove pravice in spisi pridejo na indeks prepovedanih knjig. Tudi ta kazen je v današnjih dneh precej občutna. Ako dotični duhoven, ki je izobčen iz cerkve, nima lastnega premoženja, ali sorodnikov ali prijateljev, ki zanj skrbijo po izobčenju, ali če nima službe kot Buonaiuto, postane velik revež. V tovarno ne more iti delat, ker ni vajen težkega dela. Za duševno delo v industriji nima nobenih sposobnosti, ker se ni nikdar učil spoznavati metode današnje blagovne produkcije in distribucije. In kadar je človek star, se težko priučiti delu, na kakeršnega se ni nikdar pripravil v svojem življenju.

To je tisti varok, zakaj najdemo malo duhovcev, ki bi posnemali Ernest Buonaiuteta ali pa našega slovenskega pesnika Antona Aškercu. Boje se, da bodo gospodaraki uničeni, ako se zamerijo propagatorjem najbolj zagriženega klerikalizma.

AMERIKA SLOVENSKE NASELBE

Glavni članek E. N. P. J. in Stalitelj "Prosveta".

Elizabeth, N. J. — Ker sem že večkrat čital dopise v slovenskih listih zavoju tistih \$10.000 od milijon-dolarkega sklada, sem se tudi jaz odločil dati svojino prispevilo ali nazvet kot član J. R. Z.

Tistih \$10.000 naj ostane v blagajni Slovenske narodne podporne jednote na ime Jugoslovanske republiške stranke. V slučaju nujne potrebe bi pomagali delavski politični stranki v Jugoslaviji, to se pravi, če bi Jugoslavija postala svobodna kmetijsko-delavska vlada s republiko, kar prišel bo čim v Evropi, ko ne bo nobenega kralja več in posebno še v delalah, v katerih imajo velike navadljive davke na kmetu in delavcu, zatiranje kmetov in delavcev in velike nepotrebne ministrov in generalov s strahotno velikimi plačili. Po mojem mnenju in prepričanju bi bilo najbolje na Evropo, da postanejo svobodne socialistične kmetijsko-delavske republike. Vsaka republika bi imela svojega predsednika ali guvernerja za 6 leta in vse skupaj bi naj imeli predsednika čim vse republike na dobo 6 let in glavni stan bi naj bil na Srednjem, v dobi miru.

V tukajšnjem industrijskem mestu Elizabeth in v okolici je bilo večinoma v vseh industrijskih podjetjih, Flada so pa razbilo. Navadni delavci ali "faktorji" zaslužijo samo po 40c, 45c do 60c na uro. Delo se začne tako dobi, posebno je to izumec. Zato ne svetujem sam hoditi za delom pred spominjajo. Vsek je svoje srce kovac, če pride na pravo mesto. V Durant Automobile tovarišni so začeli delati tudi nekaj boljšo po novem letu in tako tudi pri Singer tovarni za likalne stroje. Standard Oil Refinery plant je še povečala svoje velikanske naprave v Lindsey in nekaj svojih delavcev je poslala na otok Sumatra med Indijo in Avstralijo ter tudi v Indijo za leto in pol. Od tukaj pošlje Standard Oil Co. svoje izučene delavce na vse strani sveta. Pismovlamska telegrafna družba bo podajljala svojo podzemniško električno telegrafno iz New Yorka čez Newark do Elizabeth, New Jersey. Kdaj bodo začeli predor daljšati, se še ne ve. Najbrž enkrat v poletnem času.

Slovenski pozdrav vsem čitateljem Prosvete. — Andrew K. Sprague.

Library, Pa. — Dne 15. januarja smo obhajali obletnico smrti Karla Liebknechta in Rose Luxemburg, katera sta bila umorjena. — Leo Prijatelj.

Girard, Ohio. — Za pogorela rojaka Miha Stavdeharja so čarovali sledeči:
 Sam Laprest 46; po 55: M. Leskovec, Peter Yakhovich, Mrs. Lester, Joseph Parkas, Arlington Park Bakery, Števo Krivak; po 54: M. Pradnik; po 53: John Aniček; po 52: Joe Leskovec, Joe Chaban, John Jaklovich, Andrew Jander, John Vidzger, A. Krivak, Frank Lester Jr., Martin Supančič, Ivan Križak, Anton Kostan, Anton Gabrovšek, John Stinik, Frank Lakšič, Kaita Aniček, Ferd. Krumbarger, Joseph Sikyta; po 51: 50: Francis Pehakar, Anton Salar, Ignaz Alfons; po 51: Ignaz Fabic, Joseph Polak, Martin Mikvich, Louis Besna, Alois Fabic, J. Barvanisty; po 51: A. Sigin, Anton Lester, J. Komlanc, J. Chaban, M. Egerca, J. Pethovsek, J. Fancik, M. Lester, Jennie Cigola, F. Gorenca, J. Juvancic, K. Rus, J. Gaber, M. Smith, A. Jelenc, F. Pravec, J. Sadi, John Leskovec, S. Godce, M. Štork, M. Štork, J. Kotonja, Anton Hjak, Frank Berke, Frank Selsker, Frank Kleinik, Louis Bladik, Matt Rabael, Joe Urbanc, Frank Gantar, John Zera, Frank Yrhovec, Anton Dobrovolc, Frank Leschnak, John Urbancic, John Križak, John Galisti, John Peadar, Mike Archon, Tony Salce, Joe Minick, John Jakely, John Gasick, Kusman, Steve Balog, Joe Balog, Louis Pizanski, John Kunstelj, J. Kečvar, Anton Dolman, Frank Kamov, John Dolik, Nick Roman, Angelo Kusman, Steve Balog, Joe Balog, Charles Misonca, Peter Roman, Christ Stamatija, F. Paizog, Peter Molinsky, Joe Chaban, Frank Barina, Dimitrij Bakery, Mike Hleb, Mike Sader, Charles Urv, John Zornija, Frank Lohavlevic, Tom. Savit, Louis Valovich; po 50: Anton Nagode, Joe Kusa, Anja Jerič, Louis Weiss, John Kusan, Joe

PROSVETA

Katastrofa, ki morda pride. Profesor Dibble iz Pittsburga je napovedal, da v nekaj letih pride raspoliljanje umetne toplote po zraku kakor že danes raspoliljajo petje, godbo in govor na radio. Vsaka hiša bo imela prejemni aparat grejja. Pritieneh majhen gumb, obrne večjeja in — juh! — soba bo topla pozimi. Nič peči, nič premoga in neumnih drv, nič dima, saž in pepela, nič več kurjenja! Kuhlali in pekli bomo tudi na radio. Čimprej, tem bolje!

Neki list je na podlagi te napovedi prinesel sledečo vest o neareči, ki se morda pripeti čez 20 let. Prinašam jo tudi jaz brezom kolone v poduk in razvedrilo:

AMERIKA TREPBČE V MRZLEM ZRAKU.

Pokvarjena centrala toplote povzročila veliko nearečo.

Chicago, 26. jan. 1946. — Januarska bombažna letina v severnem Illinoisu, Wisconsinu in Minnesoti bo morda še rešena. Zahvaliti se je treba Herbertu Hooverju, staremu zveznemu komisarju toplote, ki je z energično skicjo popravila na Narodni centrali za razširjanje toplote v Washingtonu. Pred par dnevi se je pokvarila centrala in velika neareča je ogrožala farmarje in mestne prebivalce, katerim je kmalu pošla shranjena toplota. Trpljenje je bilo veliko. Michiganako jezero, ki na vsadno drži 10 stopinj gorkote, je padlo na točko ledišča in kopališča so bila hitro prazna. Včeraj so začeli farmarji zunan na deželi čutili pomanjkanje toplotnih valov. Pritisnil je mrak in opolnoči je že padlo osem palcev bele odeje, katero so stari ljudje spoznali za sneg. Bila je še deveta ura zjutraj, ko je prišla vesela vest iz Washingtona, da centrala zopet obratuje. Dvajset minut kasneje so že prišli čez mesta in farne valovi velike gorkote, opolnoče je sneg še izgini in normalna temperatura je bila tukaj. Najnovejša vest pravi, da bombaž je zmrazil v nekaterih krajih, toda večidel je letina ostala nepoškodovana.

V Chicagu smo doživeli žalostne prizore ob času mraza. Ker zakon prepoveduje žgati gorljiv material v mejah mesta, je bilo naenkrat vse mesto brez kuriva. V celem mestu ne dobijo niti ene žveplenke, kajti tudi "bootleggerji", ki na skrivnem kadijo tobak, prilažajo cigare in cigarete na radio. Ljudje so se tiščali mrazilih radio-prejemnikov, tresli se in jedli mirne jedi. Splošna

mezo. Potom kooperacije moramo dvigniti standard kulturnemu napredku Slovencev v Minnesoti. Zato je treba iti na delo kooperativno. V kooperaciji je moč, moč, iz katere moremo črpati vse naše delo. Igre priroje ne v posameznih naselbinah kooperativno z drugimi klubi vprizore tudi v sosednjih naselbinah. Obratno naj se zgodi s prireditvami sosednjih naselbin. S tem bi vabudili med narodom večje zanimanje, kar vzpodbuja igralce k večji aginosti. Vse to ne bi nas samo zblizalo, temveč doseglji bi tudi stopnjo spopolnjevanja in napredka na dramatičnem polju.

Cemu bi odlašali? Se imamo ljudi, ki so pripravljene žrtvovati prosti čas napredku. Ni jim za osebno korist, pač pa za korist celokupnosti. Vse, kar zahtevajo, je, da javnost poseča prireditve. Zakaj? Zavedajo se, da veliko delo, ki je plemenito za celokupnost in le s posečanjem njihovih prireditev more ki vztrajajo na zaščiti poti.

Veliko let smo vršili in še vršimo naporno delo. Napredek ogromnih industrij, ki jih poseduje svet, je temu glavna priča. Čas je, da začnemo vršiti delo tudi na kulturnem polju, na polju kojags sad bo resnična civilizacija. S tem si bomo zidali spojevnost vzpodbujati vrste tistih, menik, kojega spitaš bo pričal tudi o duševnem delu posejnim generacijam. — John Tausell.

Vlak povznil dečka.

Chicago. — Frank Stasinich, star 12 let, je v terek izgubil življenje, ko se je z drugimi dečki vred igral na progi, 61. in Levitt st. Lokomotiva ga je zmečkala. Njegovi starši žive na 2100 W. 52nd St.

zahteva je, da se zgradi rezerva centrala, ki naj obratuje samo v slučaju, da se redna oddajalnica toplote kaj pokvari kar je bilo v tem slučaju.

Kutarji zapravili svetnika! Cenjeni K. T. B.! Moje ime je Janez Nepomuk in moj god je vsako leto 16. maja. Do danes sem imel 46 godov. Po Amerikem družinskem koledarju, po domače socialističnem, je moj god še na prvi dan, toda po stenskem koledarju franciskanskega Amerikanskega Slovence, ga ni več. Kutarji so ga izgubili, zavrgli, zapili — sploh ne vem kaj so naredili z njim — in 16. maja so postavili Janeza Kratnika. Kaj naj storim? A naj grem še enkrat h krstu po drugo ime? Tega ne morem, ker sem katolik. Prosim te, K. T. B., povzeti ti in poinevidi, kam je šel mo svetnik. Ali se je naročil na Prosveto, stopil v Narodno jednoto ali je šel k socialistom — najbrž, ker v njihovem koledarju je šel — ali je morda odšel v Tonstom v Rim lansko leto in potem ostal pri fašistih? Prosim informiraj vse nebeske konzule s gg. Trunkem in Černetom vred, mogoče vedo kaj se je zgodilo Janezu Nepomuku. — Katolik brez patrona, So. Chicago.

"Nekaj jih grize", bi rekel K. T. B.

Stara republikanska garda, ki z vso silo vije Ameriko pred svetovno sodišče, mora občutiti na dnu svojega srca veliko krivdo.

Poboščne reči.

Na lanski božič smo že pozabili, samo G. Trunk še ni. Ni mu prav — kar verjamem — ko sam pred enim mesecem omenil, da je božič nasledil starodavnim paganski praznik solnčnega obrata. Trunk ne verjame tega. Ne morem pomagati. Zgodovinsko dejstvo je, da so starinci v decembru praznovali solnčni obrat in ta praznik se je potem prešvil v krščanski božič. Ali res ne verjamete? G. Trunk, da je krščanska cerkev pretvorila mnoge paganske praznike v svoje? Je, je! — Zgodovinstvo Kristove osebe je še tudi odprto vprašanje, pa če vam je prav ali ne. Krist ni zapustil nobene zapise besede in najstarejši evanglij, ki ga prvi omenja, je bil spisan 80 let po njegovi smrti, kdo naj torej ugotovi, da so izročili, ki so jih spisal njegovi pristniki, resnična. Vendar pa to vprašanje ni važno. Lahko je Krist živ in učil nauke, ki mu jih pripisujejo.

K. T. B.

RADIO

Mednarodni teden.

Chicago. — V ponedeljek zvečer so Čikažani zopet poslušali človeške in instrumentne glasove iz Evrope, Južne Amerike sosednjih republik na jugu. Bila je večidel ista amola kakor v nedeljo zvečer. Veliki viharji na Atlantičnem oceanu, ki so izvalili ploho signalov S. O. S., so bres malega zopet zastrli Evropo. Nekaj poslušalcev je pa le ujele godbo iz Oslo na Norveškem in iz Glasgova v Angliji. Glasovska postaja je celo rekla: "Upamo, da je Amerika zadovoljna z našim današnjim programom". Par drugih poslušalcev, ki imajo tudi samospev s postaje 2LO v Londonu. — H. T. Rich, 1400 Mohawk st., ki ima 9-cevni prejemnik, poroča, da je ujel Madrid na 372 metrov valovne dolžine in slišal španško petje. Vse sreče so imeli poslušalci z Južno Ameriko, Mehiko in Avstralijo. Poslušanje Evrope se zaključuje četrtek zvečer. V petek in soboto sta na programu Mehika in Kanada.

HANGAR ZA LETALA ZGOREL.

Washington, D. C. — Požar je uničil na Bollingovem letalskem polju hangar in letala, ki so bila v njem. Zgorelo je devet letal, vrh tega je pa uničenih še dvajset motorjev svobode. Ognji je odkrila vojaška straža. Ampak ognjen je bil še tako razširjen, da ni bilo mogoče nikesar rešiti. Agitirajte za "Prosveto"!

RAZNE VESTI

LOKALNA UNIJA RUDARJEV ZAHTVA SPLOŠNO STAVKO.

Valier, Ill. — Tukajšnja rudarska lokalna unija 3613 U. M. W. A. je odposlala John L. Lewisu, predsedniku rudarske organizacije zahtevo, da se odredi splošna stavka rudarjev. Lokalna organizacija upa, da se bodo premogovniški podjetniki takoj podali, ko bo proglašena splošna stavka. O drugi strani splošne stavke ni lokalna unija razpravljala.

Lokalna unija dalje protestira proti modificiranemu ovrnolstenju rudarjev, ki so ga uvedli podjetniki v Illinoisu. Unija obtožuje, ako je kdo aktiven v uniji in ako je kdo prejel odškodnino za poškodbe od katere premogovniške kompanije, da ga ne sprejemo v delo.

RAZKROJEVANJE KOT IZGAVOR ZA POPUST DAVKA.

Washington, D. C. — (F. P.) — Pododsek senatorja Couzensa, ki je preiskal, kako se je dal velikim korporacijam popust od dohodninskega davka, je razkril, da se je popust dovolil radi razkrojevanja tvarine. Na ta način je bilo izvršenega za milijone dolarjev popusta.

Neka kompanija za produkcijo žvepla je naložila v posestvo \$250,000. Iz tega posestva je prejela za štiri milijone dolarjev žvepla. Ta družba je prejela dva milijona dolarjev popusta, ker se je razkrojilo žveplo v zemeljskih plasteh.

Mellonove oljne družbe so tudi dobro odrezale v tej smeri. Gulf Oil kompanija je dobila \$3,850,000 popusta, od katerega je šlo precej na račun razkrojevanja.

Couzens je rekel, da se je popust zaradi razkrojevanja tvarine porinil med davke zaradi tega, da so male kompanije potrošile denar za iskanje olja, 97 odstotkov popusta zaradi razkrojevanja je pa bilo dovoljenega stariim kompanijam že na preizkušenem oljnem polju.

SCHLOSSBERG O IMIGRACIJI.

Chicago, Illinois. — Joseph Schlossberg, tajnik organizacije krojaških delavcev, je predaval pred čikaškimi javnim forumom o imigraciji. Naglašal je, da je treba sedanje omejitve za naseljevanje odpraviti in uvesti zakone za naseljevanje, kakršni so bili v navadi pred izbruhom svetovne vojne. Kritiziral je načrt delavskega tajnika Davisa zaradi njegovih ozkosrčnih in policijskih določb za naseljevanje. Rekel je, ako prodre Davison načrt, se tujezemski delavci ki niso še ameriški državljanji, ne bodo upali stavkati, ker bodo taki delavci ostali zaznamovani, da se deportirajo kot ne dobrodošli naseljeniki. Kadar nastanejo take razmere, bo zelo težko organizirati tujezemske delavce.

PONEVERIL \$100,000.

Duluth, Minn. — George W. Lorence, denarničar tukajšnje People's State banke, je priznal v torek, da je poneveril \$100,000 bankinega denarja. Lorence je v zaporu.

Matovorič ubil Karloviča v So. Chicagu.

South Chicago. — John Matovorič, nočni čuvaj v pisarni Hausler Lumber & Coal Co., 9457 Ewing ave., je v torek zjutraj ustrelil svojega rojaka Rudolfa Karloviča, ki je bil v službi. Na policijski postaji je Matovorič povedal, da sta Karlovič in Peter Milanović udria v pisarno in se začela z njim prepirati. Oba sta bila pijana. Matovorič ji ma je ukazal, naj odideta, naka je Karlovič dvignil pest, da ga udari. Nato je čuvaj potegnil revolver in sprožil. Karlovič je obležal mrtev.

Ameriški general se zdaj postavi!

Belgrad, Jugoslavija, 27. jan. — Kralj Aleksander je podelil red sv. Save ameriškomu generalu Tasker H. Blissu, predsedniku Ameriško-jugoslovenske asociacije.

NAROČITE SI KNJIGO "Ameriški Slovenci"

ZARADI RUDARSKE STAVKE SO TUDI ŽELEZNIČARJI BREZ DELA.

Carbondale, Pa. — Trmoglavost podjetnikov na antracitem polju je povzročila, da je na Delaware Hudson železnici 250 zaviračev in 140 železniških kurjačev brez dela. Ti železničarji so dobili začasen dopust. Seveda ne dobe nobene mezde. Mlajši strojevodje pa morajo opravljati kurjaško delo mesto začasno odslovljenih kurjačev.

PET DNI DELA ZA DELAVKE SE ZAHTEVA.

Washington, D. C. — Narodna ženska industrijska konferenca se je izrekla, da se uvede v tovarnah pet dni dela za delavke.

Novi krvnik v Sing Singu maskiran.

Ossining, N. Y. — Ime novega krvnika v Sing Singu ostane tajno. Nič ne sme vedeti, kdo je "srečni" električar, ki je dobil službo elektrokutiranja kriminalcev izmed 800 prosilcev, ki so se priglasiili za to "delo". Novi krvnik je 27. januarja usmrtil prva dva obsojenca. V svrhu, da ga nihče ne spozna, je bil oblečen v črno togo in na obrazu je imel masko. Krvnikova identiteta ostane tajna radi tega, da ne bo njegova družina v zadregi. Prejšnji krvnik John Hubert, ki je eksekutiral na električnem stolu 140 kriminalcev, je bil dobro znan v Ossiningu.

Fašistovska kampanja poitalijančenja Tirolecev.

Dunaj, 27. jan. — Kampanja italijanskih fašistov za poitalijančenje Nemcev v južnih Tirolih povzroča vedno večjo napetost. Fašisti so zdaj odredili, da morajo vse železniške postaje dobiti italijanska imena. Sprevedniki ne smejo več klicati postaj v nemščini, temveč z novimi imeni. Mnogi nemški občinski odbori so razpuščeni in nadomeščeni s fašistovskimi komisarji. V šolah je nemški jezik prepovedan in nemške družine morajo izpremeniti svoja imena v italijanska. Na primer grof Hartheim je zdaj conti Sarentino, Galler je Colli, Gosher je Cesta itd.

Rim, 27. jan. — Luigi Federzoni, minister notranjih zadev, je dejal večeraj sporočevalcu čikaške "Tribune" sledeče glede poitalijančenja južne Tirolske: "Jedra manjšin, ki se nahajajo na naših tleh, se morajo sprijazniti z dejstvom, da žive v naših naravnih in neizpremenljivih mejah. Mirovne pogodbe niso dale Italiji nobenih pogojev glede manjšin. Na temelju pogodb nima Italija nobenih posebnih dolžnosti papram manjšinam, kakršne imajo manjše države kot Grška, Jugoslavija, Poljska in Rumunija. Kdor je v Italiji, mora biti Italijan."

Papež izobeli upornega duhovnika.

Rim, 26. jan. — Ernesto Buonaiuti, katoliški duhovnik in profesor cerkvene zgodovine na rimski univerzi, je bil večeraj ekskomuniciran ali izobčen iz cerkve. To je že tretji duhovnik v Italiji, ki je bil izobčen v zadnjih 25 letih. Buonaiuti je padel v nemilost, ker je spisal knjigo, v kateri zanika nekatere trditve katoliške cerkve kot neresnične. Papež ga je takoj pozval, naj prekliclje. Ker se profesor ni zmenil, je šla njegova knjiga na indeks (lista prepovedanih knjig za katoličane) in papež mu je 24. marca m. l. prepovedal nositi duhovniško oblečilo in ukazal, da ne sme več učiti cerkvene zgodovine na rimski univerzi. Buonaiuti se ni hotel pokoriti, naka je sledila druga in tretja ekskomunikacija. Zadnja forma je postala veljavna večeraj.

Profesor je izjavil, da ne odda svoje službe, kajti vseučilišče je državna in ne cerkvena institucija. Papež bo seveda prihtnil na fašistovsko vlado, naj ga vrže iz službe, kar se najbrž zgodi.

(Ako bi bil Buonaiuti živel v srednjem veku, bi bil zdaj sezgan na grmadi kakor se je zgodilo Giordanu Brunu in mnogim drugim duhovnom, ki so prišli v konflikt s cerkvijo. Persekucija, ki čaka profesorja, bo pa morda hujša kot smrt na grmadi.)

ZNANSTVENI NAPREDEK V LETU 1925

II.

Geologija (zemljelovje).

Izpopolnjena je bila metoda, s katero je mogoče ugotoviti hitro in natančno, kje se nahaja središče (epicenter) potresa. V primitivnih skalah 950 čevljev pod vrhom Grand Cañona Colorado reke so našli nožna sledove živali, ki so živele pred petindvajsetimi milijoni let. Domneva se, da so bili luskavci in dvoživke (amfibiji).

Iznajdbe.

Henry Raymond v Svcici je izumil sistem glasbenega brzopisa, s katerim je mogoče stenografirati celo orkestrirane partiture, med tem ko se svira.

Rotorna ladja, ki jo goni sila vetra s pomočjo vrtečih se cilindrov namesto jader, je bila iznajdena na Nemškem; ime iznajditelja je dr. Flettner.

G. Francis Jenkins iz Washingtona, D. C., je poročal, da je z uspehom odposlal kinematografske slike potom radia iz ene sobe svoje laboratorije v drugo. S tem je pokazal mogočnost kinematografskih predstav potom radia.

Posrečilo se je pridelovati umetno volno na način, ki se izpolčuje za trgovske svrhe. Ta sintetična volna se prideluje iz lesa potom načinov, aličnih onim, ki se rabijo za pridelovanje umetne svile (rayon).

Medicina in fiziologija (zdravilstvo in živoslovlje).

Dr. Kelly od John Hopkins univerze je počel o rabi delikatnih električnih igel, ki naj nadomestijo nož kirurga in napravijo operacije manj nevarne in manj boleče.

Znanstveniki Pasteur institucije v Parizu so našli, da neka nova kemična snov, obstoječa deloma iz arzenika in bismuta, daje dobre uspehe pri zdravljenju sifilide.

Našlo se je, da kokošja jajca, ki so odtegnjena solnčni svetlobi, nimajo vitamina, kateri preprečuje mehkočnost (ricketa) pri otrocih. Na drugi strani kokošja jajca, ki so dobila solčno svetlobo, so vsebovala to vsehvalno hranilno snov.

Paratiroidna žleza, ena izmed brezcevnihi žlez, ležoših v grlu blizu Adamovega jabolka, izločuje neki hormon (šezni žlezočega razdražujočega ali oživljajočega učinka), kateri preprečuje tetanus (mrtvični krč).

Medicina (zdravilstvo).

Kakor trdi neki angleški znanstvenik, je isti našel oziroma izoliral organizem (klicico), ki povzročuje neke vrste raka, in fotografiral ga je s pomočjo ultramikroskopa.

Neki čikaški bakterijolog je našel bakterije, živeče v petrolejevih vrelih čez 1000 čevljev globokih. Do take globočine niso na kopnem nikdar poprej našli živečih organizmov.

Pokazalo se je, da neki ekstrakt, pridobljen iz jeter živali, je uspešen za znižanje visokega krvnega pritiska, in mogoče je, da postane na svojem polju ravno tako učinkovit kot je insulin za zdravljenje sladkorne bolezni (diabetes).

Odkrili so na Nemškem novo sintetično nadomestilo za kokaïn, ki se lahko rabi kot lokalni anestetik (omamlilno sredstvo, ki povzroča brezčutnost). Imenovali so ga "totokaln" in se prideluje nekega produkta, ki ga dobivajo pri manufakturi umetnega kavčuka.

Komplicacije, izvirajče iz sklerotice, kot vnetje členov, infekcija ušesa, nosu in grla, se lahko preprečujejo, ako se na rano rabi antitoxin (protistrop), ki sta ga izpopolnila dva ameriška zdravnik.

Dr. Leonard od John Hopkins univerze je iz premogove smole pridelal nov in mogočen antibiotik (razkužilec), ki ga zovejo "hexyl-resorcinol".

Iznajden je bil nov jek proti trakulji.

Fizika (prirodoslovlje).

Proslavljeni ameriški znanstvenik dr. R. A. Milliken je odkril prodirajoče žarke "ultra X-žarkov", tisočerkrat krajših nego so najkrajši in najmočnejši žarki, do sedaj poznani. Domneva se, da ti žarki delujejo, da

se snov vedno ustvarja po vsem vesoljstvu.

Dr. Mueller iz Beplina je iznašel način za izdelovanje tako tankih jeklenih plošč, da so prozorne kakor steklo. — F. L. I. S.

Bužanova razstava v New Yorku

V soboto dne 6. februarja se v New Yorku otvori razstava hrvaškega slikarja Jose Bužana. Njegova dela bodo razstavljena na galeriji Art Center na 65 East 56th St. Razstava bo trajala do 20. februarja, a odprta bo vsaki dan od desetih do šestih popoldne — razen nedelj. Da bo mogoče tudi našim ljudem ogledati si razstavo, so bili storjeni koraki, da bo razstava tudi v nedeljo dne 14. februarja, ali o tem bo javnost še pravočasno obveščena.

Bužan je dovršil mnogo del, od katerih bo v New Yorku razstavljenih 33 slik. Slike predstavljajo življenje ljudi, največ Bužan slika hrvaško seljaško življenje v delu, brbljanju, šali in brezdrlju. O priliki te razstave, je ravnatelj vseučiliške biblioteka v Zagrebu dr. Velimir Deželich št. poslal sledeči opis Bužanovih del:

Med hrvaškimi slikarji zavzema Bužan eno najvašnejših mest. Postal je vsem domačinom drag, kajti vedno je pri delu imel ono, kar je posebno — hrvaško. Danes z gotovostjo že lahko rečemo, da bodo njegove slike viselo trajno po salonih odličnih muzejev, ko se mogoče imen njegovih sodobnikov sploh ne bodo spominjali.

Ta "self-made-man" ni poznal nikakih zaprek in predsodkov, vztrajal je v borbi proti onim, ki so hoteli ga potlačiti in je zmagal. Istina je, da je imel veliko nasprotnikov, pa danes se ti le zašudeno vprašujejo radi povzpetja Bužana, katerega dela so razstavljena in hvaljena vsepovsod. Bužan je najbolj tipični slikar — Hrvat, pravijo mu, da je najbolj hrvaški slikar. Je narodnjak in tako ostaja tudi tedaj, ko v živem koloritu z neobičajnim globokim duševnim navdahnjenjem slika svoje cigane in ciganke ali pa svoje portrete. Začel je s "Slavenci", ker je nekod v svoji rani mladosti imel priliko, da jih je videl v Vinkovcih. Pozneje je največ slikal seljake iz okolice Zagreba.

Bužan je bil rojen dne 21. decembra 1873 v Slaku. Več let svoje mladosti je prebil v raznih mestih svoje domovine kakor tudi v tujini.

Med slikami, ki se točasno nahajajo v izložbi, so tudi "Kravarice", "Turpoljke", "V kipaškem ateljeju", "Pri zdravniku", "Pri čitanju". Osobito je globoko duševno delo "Seljaki-nja pri draženju psa" kakor tudi "Igra s pesom". Ti dve je umetnik sam nazval s "Veliki cucek" in "Mali cucek".

Vstop k razstavi je prost.

IZ PRIMORJA

Smrt primorskega rojaka v Franciji. — V Boulignyju na Francoskem je umrl Josip Florjancič, doma iz Grahovega ob Bači na Gorškem. Florjancič je delal v rudniku v Boulignyju, kjer je padel nanj kos železne rude in ga težko poškodoval. Poškodbam je podlegel v bolnišnici. Njegovega pogreba se je udeležilo večje število Slovencev, ki delajo na Francoskem ter si služijo trdi kruh v tujini ko nima zanje odrešena Italija niti skorje na domači zemlji.

V Gorici je umrl v visoki starosti Jurij Ribičič, oče učitelja in znanega mladinskega pisatelja Josipa Ribičiča.

Izganjanje učiteljev. — Odnajajo po vrsti. Sedaj je moral iz Boljunca v Istri oditi učitelj Anton Berčič. Dolgo časa ga je fašistovska šolska oblast šikanirala, slednjik ni bilo drugače nego da je odšel v Jugoslavijo.

Zanimiva aretacija kanonika. — V kraju San Giovanni di Rotondo so aretirali kanonika Mischia, ker je hotel nekega turinskega profesorja podkupiti, da bi izdal knjigo, v kateri naj bi ovrzel legende o svetem življenju kapucina Pija v tamošnjem samostanu.

Vesti iz Jugoslavije

Tisočdinarske bankovce ponarejali v Duisburgu v Nemčiji. — Zagreb, 8. januarja. Afera ponarejevalcev tisočdinarskih bankovcev je še razčiščena. Družba falsifikatorjev izvira iz vasi Brinje. Tam je prišel k trgovcu Budisavljeviću neki mladenič, ki je zmedel tisočak. Trgovcu se je zdel papir sumljiv ter je poklical žandarmerijo, ki je mladeniča aretirala. Piše se Josip Mešič in je rekel, da je denar dobil od svoje ljubice Ruže Mešič. Žandarmerija je prijela tudi to žensko, ki je izjavila, da je dobila denar od Mileta Javora, ki je došel iz Nemčije.

Javor je povedal, da je bil v Nemčiji pri svojem bratu v Duisburgu, kjer so se tiskale ponarejene novčanice ter da je prinesel v Jugoslavijo 150 komadov. Od teh jih je skrtil 67 v bližini Karlovca, 500 korakov od železniške postaje, kjer jih je žandarmerija tudi v resnici našla. V okolici svojega rojstnega kraja Brinje, v okolici Karlovca in Otočca je zamenjal Javor 78 komadov ponarejenih bankovcev, katere je žandarmerija že vse našla in poslala zagrebški policiji. Dalje je ugotovljeno, da sta razpečevalca ponarejenih bankovcev Madunić in Car, ki sta bila v Novi Gradski in tam pustila kovček s ponarejenim denarjem, bila istotako tri mesece v Duisburgu, kjer sta pomagala pri tiskanju falsifikatov.

Šef javne varnosti, Žika Lazić, ki se je te dni mudil v Zagrebu in Berlinu, je že odpotoval v Duisburg, kjer bo skupno z uradnikom zagrebske kriminalne policije dr. Bogdanovičem vodil preiskavo.

Sam se je zaklal. "Tabor" poroča iz Sv. Bojenka pri Središču, da se je tamošnji vinčar Franc Skrobelj, star alkoholik, v alkoholni zmotnjavi zabodel z nožem, ko je preganjal hudica, ki ga je po njegovi domisljiji napadel. Ko so domači slišali njegovo kričanje in prišli v njegovo sobo, so ga našli umirajočega v luči krvi. Nearečnej se je zabodel z nožem prav tik arca.

V kadi za kopanje utonil. V bolnici usmrtljenih sester v Zagrebu se je zgodil 7. jan. nenavaden slučaj, ki še ni popolnoma pojasnjen. Kmet Manojlo Grba iz Jasenice pri Ogulinu, ki se je lečil že dalje časa radi neke infekcijske bolezni, je prošil zdravnika, da bi smel za pravoslavne božične praznike za nekaj dni k svojemcu. Zdravnik je to odločno odklonil, ker je bila Grbova bolezen nalezljiva. Grba je nato odšel v kopalnico bolnice, kjer so ga našli kasneje v kadi mrtvega. Nearečnej je v vodi utonil. Ali je izvršil samomor ali pa se je ponearečil, še ni ugotovljeno. Najbolj verjetno je, da je spustil v kad preveč tople vode, naka ga je zadela kap.

Požar pri Laškem. Na dan sv. Treh kraljev je pri sv. Miklavžu nad Laškim do tal pogorelo gospodarstvo poslopje gostilničarja Jerneja Kneza. Živino so rešili, krma in razno gospodarsko orodje pa je uničeno. Poslopje je bilo zavarovano.

Požar v Primčivasi. Pri posestniku Kovaču v Primčivasi na Dolenjskem je te dni na došle nepojasnjen način izbruhnil požar v hlevu požar, ki se je kmalu razširil tudi na hišo. Ker je pihal močan veter, je bila velika nevarnost za vso vas. Le velike napore gasilnega društva iz Amburusa se je zahvaliti, da se je požar omejil na omenjena objekta. Domneva se, da je zlobna roka zanetila požar.

Štinajnast dni ležala mrtva v svoji sobi. Na Javorniku so našli te dni 77letno vdovo Marijo Bučar mrtvo v njeni sobi. Ležala je na postelji popolnoma oblečena. Po zdravniški izjavi jo je zadela kap. Pred božičem se je odpravila k znancom na Potoko, zato je nikdo ni pogrešal. Ko se je prošlo nedeljo zvedelo, da je ni na Potoku, so vrata njene sobe siloma odprli. Našli so jo mrtvo. Ležala je štinajnast dni mrtva v svoji sobi.

Požar v Bohinjski Bistrici. — Dne 5. jan. ponoči je uničil požar hišo čebelarja Florijana Mencingerja v Bitnjah. Pogorelo je vkljub takojšnji pomoči gasilcev vse do tal, med drugim in sobno pohištvo, orodje, obletudi tam shranjeno gostilniško ke in drugo, last družine Zgaga. Vsi led silnega ognja ni bilo mo-

goče rešiti prav ničesar razen golega življenja. Skoda je zelo velika, a zavarovana lastnika nista bila, valed česar je udarec za oba še posebno težak.

RAZNO

Za spiritiste! Zdravnik dr. Jozua Gilbert je svojočasno obljubil, da izplača vsoto 1000 dolarjev tistemu mediju, ki se mu posreči stopiti v kontakt s duhom njegove žene pred več leti umrle žene. Da se zavaruje pred slehernim prevaro, si je dr. Jozua Gilbert izmislil posebno metodo, na podlagi katere mu je mogoče dognati absolutno avtentičnost medijevnega sporočila. Pred smrtjo svoje žene se je namreč dr. Gilbert z njo dogovoril, da bo svojim sporočilom z onega sveta dodala posebno značko, po kateri bo njen mož mogel spoznati, da poročilo v resnici izvira od nje. Te besede je napisal na kos papirja, ki ga je mož vtaknil v kuvertu in jo trikrat zapečatil ter zaklenil v blagajno.

Cim je bil razpis nagrade dr. Gilberta objavljen, še so je prihajati iz vseh krajev Amerike in Evrope ponudbe spiritistov, ki so zagotavljali, da so prišli z duhom zdravnikove žene v dotik. Toda niti eden izmed njih ni navedel besede, ki se je nahajala v zapečateni kuverti, in s tem nesporno dokazal, da je v resnici govoril z ženinim duhom.

Vsled neuspeha prvega razpisa je dr. Gilbert objavil nov razpis nagrade, toda kakor poročajo iz New Yorka, je tudi ta pokus ostal brez uspeha. Mr. Gilbert ima vsekakor vzroka dovolj, da dvomi v pristnost spiritističnih vizij.

Južnoafriška vlada izključuje zamorec.

Capetown, Južna Afrika, 27. jan. — Južnoafriška zbornica je večeraj pri prvem čitanju sprejela zakon, ki izključuje domačine (zamorec) iz industrij in od političnih pravic.

ISČE SE PEVOVODJA!

Pevsko društvo "Prošuren" v Barbertonu, O., išče pevovodjo za moški in ženski sbor. Kdor je zmožen tega posla, naj se priglasi in piše za pojasnila na naslov: John Jankovich, 1218 North 4th Street, Barberton, Ohio.

ITALIJANSKE HARMONIKE

Italijanske harmonike in improvizirane vokalne pevovodne. ITALIJANSKE HARMONIKE. Varnostna delila. Če se naložijo, se na avto. Javljeno določ. let. Naloženo samo. Naložilo. Pošilja na harmonike splošno našim kupcem. Pišite po brezplačni oddaji.

RUATTA SRENNELLI & CO., 317 Blue Island Ave., Dept. 47, Chicago, Ill.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Dec. 31.-1925) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člana \$5.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Slaba kupčija

(Angliška humoristika.)

Tekom 25-let let je zaslužil milijar John Adams mnogo denarja na različne načine. Toda zdaj ga je zapustila njegova iznajdljivost. Zapeljala ga je na najkrajšo pot in ga je postavila na rob prepada. Noben zajec s čredo psov, ki mu lajajo tik za petami, ni jakal rešine luknje bolj pazno in urno, kakor Adams celo noč. Toda zavetja ni bilo. Ni bilo sploh ničesar razven propasti, radi katere bo moral za vselej izginiti. Dva tedna pozneje — tako je računal v najboljšem slučaju — bodo pisali o njegovi nesrečni zgodbi časopisi.

Zatopljen v te žalostne misli, je potegnil Adams časopis iz svečnice, ki ga je pustil sluga na mizi in po navadi začel čitati sportni oddelek. Če bi bilo vse v redu, se ne bi ustavljal pri članku o konjskih dirkah, kjer je ugibal neki "strokovnjak", da bo zmagal. Saj so bili mr. Adamsu na razpolago lastni, bolj zanesljivi viri, katerih ni mogel imeti "strokovnjak". To jutro pa je prišel čitati, mehanično in brezbrilno, dolga in zapletena izjava "strokovnjaka". Prečital je pol strani besedo za besedo, predno se je zavedel. Odločil se je staviti na mylorda, "našega favorita", kateri — kakor je natančno vedel mr. Adams, bo neslavno propadel pri dirki. Njegove misli so se začele zanimati za tekmo. Spomnil se je, kako je prišel na dirkališče prvič na strelhi očetovega zapraviljaka in v trenutku, ko so vsi bili zavzeti za konje, se je pričel bavati s tem, da je odmašil šest steklenice šampanjca in ga sili na travo. Zato ga je oče pretopal. Nato so se spomnil druge dirke v dirkališčih letih. Takrat je že razumel, kako se postopa s šampanjcem. Bil je v pisani družbi in so puzovali še dolgo potem, ko so tampli konji v staji. Od tega leta ni manjkal pri nobeni dirki. Vsekokrat se je pripeljal z dražim avtomobilom. Toda zdaj mu ni več do zabave. Kaj pa je na tem, da je poučen in se lahko smeje nad pulhe ubenostjo "stro-

kovnjaka"? Priznava bi lahko stavel tudi on na favorita teko lažjoroka. Saj bodo pobrali dobitek upniki. Nenadoma se je stresel.

Kaj če bi se dalo zvesti na poročevalca? Da bi se znal on, mister Adams, kateri konj bo zmagal? To je slaba tolažba — vedeti sigurno, da ne bo zmagal nobeden izmed priporočenih dirkačev. Nekoliko dni pozneje bo seveda čital ime zmagovalca v listih. Če pa bi zvedel to zdaj, pred dirko, ko so mu še odkrite vse možnosti, bi lahko zbral še dovolj gotovine, stavel, zadel in se tudi rešil.

Takrat se je prikasal ob pisalni mizi mistra Adamsa hudic, oblečen kakor nastopa v "Fautistu" in z rogom, ki mu je visel liki dežnik na ukrivljeni roki. Mr. Adams ga je takoj spoznal, daš ga prej ni videl in mu je mračno ponudil stol. Hudic se je zahvalil, sedel in prišel:

"Oprostite, da prihajam takšen. Zelo se mi mudi in nisem utegnul pomisliti na svojo zunanost. Razen tega nisem mislil, da se vam bom lahko prikassal. Seveda nisem pričakoval, da boste verovali ugibanjem "strokovnjaka".

Hudic je pogledal čez mizo mr. Adamsa z zaupnim in prikupljivim smehljajem, katerega je bil vajen ta gentleman pri svojih poslovnih prijateljih. — "Vendar pa nisem prišel, da bi klepetal," je nadaljeval hudic. Postal je rosen in mrdil oči. "Imam ponudbo za vas." Mr. Adams se je vzravnal: ljubil je poslovne razgovore.

"Tukaj imate ugibanja o dirki," je rekel hudic. "Bedarija seveda. Toda, če bi vam navedel ime zmagovalca — če pa na "strokovnjaka". Gevoril je ponosno in mr. Adams se je nasmehnul.

"Mar se ne zadržuje to?" je vprašal hudic ušlejen. "V starih časih je vsaj vsak Slovek moral besedi. Sicer pa oprostite! Pozabil sem, da ste naredili denar po vojni in ne razumete veliko o častnih zadevah." Mr. Adams se je pritrjevalno nasmehnul. Hudic je izvihnil par lakar in krogle ter nadaljeval:

"Poslušajte torej. Imam ponudbo, ki bo zadostovala tudi Slovcu vaših nazorov. Ti časopisi na vaši mizi bodo zamenjani s onimi, ki izidejo deset dni pozneje, t. j. dan po tekmi. Ime zmagovalca bo med dnevnimi vestmi. Časopisi se prikassajo takoj in ostanejo za pol ure, potem zopet izginejo.

"Ceno?" je vprašal mr. Adams.

"Navadna," je odgovoril hudic.

"Duša?" je vprašal Adams.

"Od smrti do konca večnosti," je odgovoril hudic.

"Velje," je rekel mr. Adams. Mr. Adams je bil zopet sam in se je počutil jako pogumnega vlad naglice, s katero je sklenil kupčijo. Segel je po prvem časopisu. To je bila številka tekmovalnega dneva. V njej je bila opisana zmaga slučajnega konja. Mr. Adams je veselo vzdihnil in se je dvignil k telefonu: da pokliče poročevalca na dirkališču. Nenadoma pa se je ustavil in nasmehnul.

"Bom se pogledal, ali ni kaj koristnega v teh listih, predno se izgubijo," je zamrmral.

Ko je vzel številko v roke, je postal takoj pozoren. Na prvi strani, v sredini je prečital:

"Adams John. Nenadoma je preminil v svojem londonskem stanovanju. Pokojnik šli, da se ne polagajo na njegov grob sveče in cvetja."

Slovanske tar vzhodne države

V politiki slovanskih držav pretaklo leto ni primelo nikakih večjih sprememb. Najburnejše je bilo vsekakor v Bolgariji, tu se je takomenovana ilegalna opozicija proti sedanjemu režimu povzpela do najenergičnejših aktov, katerih vrhunec je bil orjaško zasnovan atentat v cerkvi sv. Nedelje, naperjen proti kralju Borisu in vsem predstavljajem državne oblasti, ki pa je zadel le del teh osebosti, v prvi vrsti člani visoke generalitete. Najhujši teror naprasm opoziciji je bil odgovor s vladne strani in v strašni medsebojni borbi se uničujeta oba sovražna, ni poli-

tična svetova v Bolgariji. To je najne držiugi ugled v inozemstvu in da ni Grčija nastopila v obsejnjem incidentu tako izredno nespretno, teško da bi mogli Bolgari pred form Zvene narodov doseči tako-ugoden kaid.

Pravo nasprotje Bolgarije predstavlja Češkoslovaška. Tu so volitve v parlament okrepile slovaške separatiste in komuniste, ali koalicijski petih odir. sedaj šestih vladnih strank je ostala trdna in močna, kar je vsekakor znak izredne notranje discipliniranosti naroda. Narod s tem sposobnostmi bo nedvomno znal rešiti ugodno tudi težki slovaški problem, ki se sili v ospredje. Kar se tiče narodnih manjšin, o sobito Nemcev, so volitve prinesle oslabljenje ekstremnih elementov.

Tudi Poljaka kaže na znotraj maglo napredujočo konsolidacijo in spravljenost ter zmernost med strankami, katero bi je pri teički politični razcepljenosti ne pričakovali. Državo pa teki finančna kriza, katere središče je borba s devalvacijo in iskanje vsajnega posojila, prvo v najtesnejši svezji s carinsko osiroma gospodarstvom vojno z Nemčijo, ki zadeva poljsko narodno gospodarstvo. V zunanji politiki ima Poljska zaupsmovati uspehe naprasm sovjetski Rusiji, s katero se je zelo sprizajala, kakor pričča Čičerinov poset v Varšavi. Razmerja do Nemčije se sicer ni posrečilo urediti v Londonu, ali zboljšani odnošaji med Nemčijo in sapsadno Evropo so poročivo, da je tudi pozicija Poljske in Češkoslovaške naprav Berlinu sigurnejša.

V notranji politiki sovjetske Rusije se v preteklem letu niso izvršile nikake večje spremembe: politična boljševiške stranka je ostala ista kot popreje na kongresu stranke ob zaključku leta, ni mogla doseči nikakega bistvenega uspeha, dast sega njena kritika globoko in prihaja od strani odličnih strankinih funkcionarjev; značilen pa je vsekakor še njen nastop. Tudi v zunanji politiki sovjetske Unije ni niti posebnih novih dogodkov niti uspehov: nasprotno, dejstva, da še vedno ni prišlo do finančnega sporazuma s Francijo ali s Ameriko, dalje fakt, da se je Nemčija približala s Locarnom Zvezi narodov, ki jo smatraje sovjeti za sovražno institucijo, vse to so za Moskvo vendarle — neuspehi. Pravkar podpisana pogodba s Turčijo pomeni točno formulacijo obstoječega stanja. Če bo ojačenje nacionalizma v Kini in zmago komunistov v Kantonu mogoče vknjižiti kot uspeh diplomatske diplomacije, bo pokazala šele bodočnost; za sedaj je dvom še vedno zelo upravičen.

Izredno burno je bilo preteklo leto v Grčiji. Tu je nastop generala Pangalosa znova prinesel popolno zmeđo v politično življenje in ustavil konsolidacijo ter pomirjenje med političnimi strankami in zmanjšal še bolj ugled države v inozemstvu. Neuspeh v obsejnjem incidentu z Bolgarijo je veren odsev te Pangalosove nemirne in nestrpe politične metode.

V orijentu izven Evropa so burnejše dogodke preživel na Kitajskem, kjer dosega meščanska vojska najhujše dimenzije. Še vedno se generali ardito bi jejo med seboj, in ko sta po padcu Vupejfuja ostala Čangšolin in Fengjuhsijan glavna tekmeča, se položaj ni niti najmanj izboljšal. Smrt. dr. Sunjatsena ni imela niti najmanjših posledic na celokupno situacijo: da so v njegovem rajonu prevladali komunisti, je česlej skoroda samo lokalnega pomena; na ostalo Kina to doslej še ne vpliva. Morda bo o tem odločilo tekoče leto, ki utegne prinesiti državi še večjih pretresljajev. Nacionalistično gibanje, ki se je nemudoma razplamtelo preko poletja, je prineslo paš štrajkov in izbruhov proti tujcem ter nekaj diplomatskih in policijskih konfliktov, v celoti pa ni moglo prevladati. Edino pozitivna stran je bila carinska konferenca v Pekingu, skidana pod vtisom stremljenja za popolno ekonomsko in politično osamosvojitve Kitajake; toda podoba je, da bodo Kitajci s svojo domačo anarhijo sami onemogočili izvedbo carinske avtonomije, ki so jim jo velešile še koncedirale.

Perzija je dobila novega šaha in to revolucionarnim potom, ki posmeni hkrati ojačenje nacionalizma v državi šahov. Novi režim

v Perziji bo skušal morda ponemati reformno delovanje socialne Turčije, ki je v preteklem letu doledno in izredno temeljito nadaljevala svoje preobraščanje in izvedla najmodernejše emendacije države od predhodkov in tradicij, temelječih v islamski veri; vse notranje življenje v Turčiji se postavlja takorekoč preko noči na najmodernejše temelje in Kemal paša si je v polni meri zaslužil ime turškega Petra Velikega. Uspeš pa ni v pravdi za Mosul.

KLOBASE
Zelo dobre in suho meso
doma kuhane, polijam Hiroc
Amerike od 10 funtov naprej
poština prosta.
Cena je 38c funt.
JOHN KRAMER,
5301 St. Clair Ave., Cleveland,
Ohio.

RAD BI IZVEDEL
kje se nahaja moja sestra Ana
Dealič pred 12 leti je prišla iz
starega kraja iz vasi Butaraj pri
Černomlju k mojemu sticu Juriju
Dealiču na farmo v državo
Iowa. Od tega časa potem nisem
več nič slišal od nje. Cenjene rojake
prosim, če kdo ve za njen
naslov naj mi to javi, ako bo pa
sama ta oglas čitala, naj se pri-
javi na moj naslov: Joseph De-
alič, 225 W. Grant St., Chisholm,
Minn. (Adv.)

Agilirajte za "Prosveto"!

SAMO 6 DNI PREKO
PARIS - - - 13. feb.
FRANCE - - - 6. mar.
NAVJE - PARIZKO PRISTANIŠČE

Kabinas tretjega razreda s umir-
nili in tekočo vodo za 2. 4 ali
oseb. Frapčanska kuhinja in plin.
French Line
199 N. Dearborn St., Chicago, Ill.
ali lokalni agentje.

NAROČITE!
Klobase iz svinjakega mesa
prekajane s Hickory lesom
primas dišav. Cena 40c funt
poština prosta. Z naročilom
lošite Money Order nakaznico.
ANTON LIPOLD,
P. O. Naylor, Mo.

DA SKUHAS DOBRO
VO, PISI PO NAŠE
PRODUKTE.
Imamo v zalogi slad, hmelj, slad-
in vse druge potrebščine. Pošl-
ite se prepričajte, da je doma pri
kuhani vedno le najboljši in
najboljši.
Groceries, sladničarjem in v
dajalne izdelane damo primern
pust pri večjih naročilih. Pišite
informacijah na:
FRANK OGLAR,
4401 Superior Avenue, Cleveland.

Dvanajst let v samostanu

Spisal Joseph McCabe, bivši frančižkan in profesor v
seminarju. Prevod A. K.

(Dalje.)

Druga preiskunja (v kasulstiki) pred učitelji je potrebna, ki pa se navadno izvrši nekaj časa po posvečenju. Jurisdikcija je omejena na škofije škofov, ki dajo učno oseboje v lemenat, po škofovi volji pa se taka oblast še bolj omeji. Samostani redovnic in njih učni zavodi so vedno izvzeti. So tudi nekateri grehi, katerih pravico odpuščenja si škofje vedno pridržke zase. Po nekaterih škofijah so taki slučajji pridržanih grehov precej zanimivi in njih seznam dolg. Običajno so grehi, kateri v dotičnem okrožju najbolj greše. Spovednik mora v takem slučaju pisati škofu za pooblaščenje odveze, grešniku pa naročiti, da se povrne. V Londonu so štirje slučajji grehov, katerih odveza je pridržana: nemoralne avanture duhovnikov napram ženskam in spovedniših, pogosto obiskovanje gledališč po duhovniških (postava je pa samo za lokalne duhovnike ne za tiste, ki pridejo od drugod), umor in pa svesa s kako tajno družbo. Dva slučajja odveze, s katerima se bom bavil v prihodnjem poglavju, sta po-verjena v odvezo samo papežu.

Skoki dolgo dobo po njegovem posvečenju je vsa duhovnikova aktivnost vključena v maševanju. V resnici ni ravno obvesan, da mera malevati vsako jutro, pri maši mora prisostvovati vsako nedeljo, kar je splošen zakon, a v resnici ni nobene točne obvesnosti, kako mora porabljati svojo moč posvečevanja kruha in vina. Toda duhovnik bere mašo dnevno skoki leta njegove primitivne gorečnosti, nekateri pa tudi zvesto skoki vse življenje. Pametnejše bi bilo, če bi bili svobodni in tem ogiru. Duhovniki se namreč kmalu privadijo podvizanju skoki mašo v taki hitrici, da se jako alabo ujema s resnostjo značaja maše. Resnica je, da je bila cerkev celo primorana ukazati, da se maše ne smejo prebrati prej kakor v dvajsetih minutah, če so navadne, in ne prej kot v petnajstih minutah pri mašah zadužnicah. Ni dvoma, da mašnik tudi podvize s čitanjem maše radi faranov, toda človek je kar presenečen, če lave, koliko čtiva je stanjenega v teh dvajset minut. Vernik ne vidi drugega kot momljačoje premikajoče se ustnice in pa obupne gibe s rokami, kar naj bi bili križi čez zakrament. Vse molitve, ki so večinoma priprošnje k Vsemogočnemu, so s tako površnostjo podvizane, da duhovnik sploh nima časa zamisliti se v molitev in absolutno ne ve pomena priprošnje. Ni dvoma, da je težko, ko se veliko vernikov nepopraviljivo premiče po klopih in mogoče še drug duhovnik čaká nate, da čimprej opraviš ter pride on na vrsto. Zato ni čudno, če velika večina hiti kolikor mogoče skoki čitanje in skrb, da

vse skupaj stane v dvajset minut. V šnevilh učenja pa v resnici vzame duhovnika skoraj eno uro, da prebere vse. Torej si lahko mislimo, s koliko hitrostjo mora prebežati skoki mašo.

Maša se včasih zdi smešna tudi radi nasprotnega vzroka, ker se preveč zategne in je pretrgana radi godbinega spremljanja. Slovenci maša se razlikuje od tih po številu strežnikov in godbe v nekaterih delih. Izrazito neakladna je s čisto verskega vidika, da mora mašnik prekiniti svoje resne molitve in poslušati Haydnovo ali Gounodovo godbo z verniki vred, pri tem ko petje, ki ga pojejo na koru, katerega pevci še sami ne razumejo, je zelo pogosto nekatoliško. Papež Leon XIII. si je prizadeval stvar reformirati, ampak priznati je moral, da ravno godba in pomp privabljata ljudstvo v cerkev.

Istodobno je treba povedati, da cerkev ne stori vsega, kar je v njeni moči, da bi mašo (in druge ceremonije) bile privlačne za duhovnika. Obdržala je še celo vrsto oblačil in obredov, ki nimajo več pomena. Razni deli oblačila, ki jih duhovnik nosi pri maši ali drugih cerkvenih opravilih, niso samo brezpomembni na današnji čas, temveč so tudi nepripravni. Navada, da duhovnik zre proti ljudstvu, ko v latinščini bere evangelij, je ostanek starodavnega običaja, ki bi bil mogoče še zanimiv s arheološkega stališča, v resnici pa bi bil moral biti odpavljen že pred davnimi stoletji. V resnici tudi ni mogoče najti nobenega pravega vzroka, zakaj je v cerkvi potrebna latinščina.

Cerkvena latinščina je kajpada lahka, pa v resnici še od tiste veliko duhovnikov ve prav malo, ker jim je tudi brezpomembna. Spominjam se kmečkega duhovnika, ki je bil povabljen, naj pride blagoslovit pinjo za mleko. Vzel je knjigo s latinškimi blagoslovi na farmo in pokazal svojo spretnost. Ker ni vedel, kako se po latinško reče pinji (kar mu moramo oprostiti), si je izbral kar nek drug blagoslov, in sicer "Benedictio thalami" in ko je blagoslovljal, je namesto na pinjo za mleko izrekel blagoslov na zakonsko postelj. (Blagoslovov je namreč v najrazličnejše svrhe vsepolno. V mojih mlajših dneh me je neka ženska nagovorila, da nad njo molim. Blagoslovov nisem znal za tako partikularne svrhe in ona se mi je zdela precej nevedna. Zato sem kar tjavendan vzel knjigo in blagoslovljal iz nje. Kmalu nato je ženska imela dvojčke. Nekoč so me kolegi prav grdo okragali, ko sem dekleta, ki je prišlo k meni radi bolečih zob, poslal k zdravniku. Po njih mnenju bi ji moral dati blagoslov proti zobem. Tako je bilo tudi s staro kmetico, ki je prišla po blagoslov za bojne krave. Poslal sem jo k šivinsodravniku. Duhovni tovariši so me osmerjali radi racionalizma.) Gotova stvar je, da brevir obsega veliko število himen, katerih največ duhovnikov absolutno ne more razumeti.

(Dalje prihodnjik.)

Krasen spomin je

Zgodovinska spominetka S. N. P. J. knjiga
"AMERIŠKI SLOVENC"
Knjiga je ilustrovana s nad 200 slikami, obsega 632 strani, je krasno trdo vezana v plavih platnicah in ima zlate črke besedilo na hrbtu, ter krasen slat znak S. N. P. J. na sprednji platnici. Sobratje in sestre S. N. P. J., ter drugi rojaki, knjiga je prvovrstno delo in na finem Star English papirju tiskana. Naročite takoj!

Cena je \$5.00
s poštino vred.
Naročnino pošljite na upravništvo Prosveta,
2657 So. Lawndale ave., Chicago, Ill.

Naročite lahko tudi ZAPISNIK 8. REDNE KONVENCIJE SNPJ., mehko vezan, cena 50c

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREJENA POJASNILA.